

Mottagare

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Remiss. Betänkande av Utredningen Behovsstyrd vård (SOU 2026:38)

Förslag till beslut

- Hälso- och sjukvårdsnämnden ställer sig bakom förvaltningens förslag till remissvar och skickar det som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Regeringen beslutade den 23 maj 2024 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att analysera och föreslå en ny och stärkt vårdgaranti samt lämna förslag som ökar kontinuiteten inom den specialiserade vården. Till särskild utredare förordnades läkaren Anna Nergårdh. Utredningen antog namnet Behovsstyrd vård (S 2024:05). Den 23 oktober 2025 fick utredningen ett tilläggsdirektiv (dir. 2025:94) att analysera och lämna förslag på hur statens styrning kan stärkas genom nationella principer för ersättningar och avgifter inom hälso- och sjukvården, inklusive digital vård som inte är en integrerad del i en vårdkedja. Remissen avser betänkandet Behovsstyrd vård (SOU:38).

Slutbetänkandet Behovsstyrd vård (SOU:38) innebär i huvudsak en omfattande omställning från dagens vårdgaranti till en bredare och mer detaljerad garanti som följer patientens vårdprocess. Utredningen föreslår också förändringar av patientens valmöjligheter, regionernas planeringsansvar, digital vård samt uppföljning och ekonomiska incitament.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen tillstyrker utredningens övergripande inriktning att stärka patientens ställning, korta väntetiderna och bättre utnyttja vårdens samlade kapacitet. Förvaltningen instämmer i uppfattningen att vården ska vara jämlik och att patienter inte ska behöva vänta längre än nödvändigt på bedömning och behandling. Utredningens förslag till ny vårdgaranti innebär både skärpta tidsgränser och inkludera fler delar av vårdkedjan, bland annat undersökningar, utredningar och återbesök, vilket förvaltningen välkomnar. Förvaltningen tillstyrker inriktningen att ersätta dagens besöksgaranti med en mer ändamålsenlig garanti om medicinsk bedömning. En utvidgad vårdgaranti som omfattar fler steg i patientens vårdprocess, större möjlighet att välja vårdgivare och utvecklad nationell vårdförmedling kan bidra till att fler patienter får vård i tid.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen delar utredningens bedömning att vårdens

kapacitet behöver stärkas på flera sätt, där bättre användning av den befintliga kapaciteten nationellt är en viktig del. Som landets enda ö-region innebär det en extra utmaning genom dyra och begränsade alternativa färdvägar. Genomförandet av förändringen behöver ta hänsyn till regionernas förutsättningar så att ambitionen att tillse patientens rätt till vård i tid kan genomföras och erbjuda vård på lika villkor. Staten behöver säkerställa gemensamma nationella förutsättningar, fungerande digital infrastruktur, kvalitetssäkrade data och stöd för kapacitets- och kompetensomställning, medan regionerna behöver ges tillräckligt handlingsutrymme att organisera vården utifrån regionala förutsättningar. Nationell vårdförmedling och ökad möjlighet att välja vårdgivare i annan region är viktiga verktyg, men förutsätter tydliga regler för ersättning, informationsöverföring, eftervård och patientsäkerhet.

En skärpt vårdgaranti innebär ökade krav på kapacitet, bemanning, utvecklande av digitala stöd och administration samtidigt som regionens geografiska läge, begränsade patientunderlag och beroende av utomlänsvård är försvårande omständigheter. Förvaltningen bedömer att kostnaderna för utomlänsvård, patientresor och kompetensförsörjning kommer att öka och att dessa konsekvenser behöver analyseras. Vidare bedöms förändringar i patientflöden kunna påverka regionens möjligheter att upprätthålla medicinsk kompetens och långsiktigt bedriva specialiserad vård. För att reformen ska vara genomförbar och ge faktisk patientnytta krävs att den åtföljs av tillräcklig finansiering.

Bedömning

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen tillstyrker i huvudsak utredningens ambition att utveckla vårdgarantin till en mer behovsstyrd och sammanhållen garanti som bättre följer patientens vårdprocess. Kortare väntetider, stärkt patientinflytande, utökade möjligheter att välja vårdgivare och bättre utnyttjande av vårdens samlade kapacitet är viktiga mål.

Samtidigt innebär förslagen en betydande ambitionshöjning och ett utökat ansvar för regionerna. För att reformen ska leda till faktisk patientnytta krävs att de skärpta kraven kan förenas med medicinska prioriteringar, patientsäkerhet och vårdens faktiska kapacitet. Regionerna står redan inför ökande vårdbehov, ekonomiska utmaningar och betydande svårigheter att rekrytera och behålla personal. Därtill kommer pågående omställningar av vårdens organisation och arbetssätt samt ökade krav på digitalisering, datahantering och uppföljning.

För en region med begränsade specialistvolym och kompetensförsörjningsutmaningar är det särskilt viktigt att reformen tar hänsyn till regionala förutsättningar. Alla vårdbehov kan inte mötas genom att bygga upp egen kapacitet. Möjligheten att använda vårdgivare i andra regioner och utveckla nationell vårdförmedling är därför central. Detta förutsätter dock fungerande nationell infrastruktur, tillförlitlig kapacitetsinformation samt

tydliga regler för ersättning, informationsöverföring, medicinskt ansvar och eftervård.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen anser vidare att reformens genomförande behöver vara stegvis och bygga på realistiska förutsättningar. Staten behöver säkerställa finansiering enligt finansieringsprincipen samt gemensamma definitioner, kvalitetssäkrade data och digitala stöd innan de nya kraven får fullt genomslag. Även tillsyn och eventuella sanktioner bör införas först när uppföljningssystemen är tillräckligt utvecklade och jämförbara.

Sammantaget bedömer Hälso- och sjukvårdsförvaltningen att utredningens förslag kan bidra till en mer tillgänglig och sammanhållen vård, men att reformens genomförbarhet i hög grad är beroende av finansiering, kapacitet, kompetensförsörjning och fungerande nationella stöd. Reformen bör därför genomföras med tydliga nationella förutsättningar och samtidigt ge regionerna tillräckligt handlingsutrymme att anpassa genomförandet till lokala behov och förutsättningar. Målet bör vara att de nya rättigheterna inte enbart blir lagstadgade tidsgränser utan leder till en reellt förbättrad tillgång till vård med bibehållen medicinsk kvalitet och patientsäkerhet.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen stödjer målsättningen att stärka patientens ställning och förbättra tillgängligheten i vården. För att reformen ska bli långsiktigt hållbar krävs dock att hänsyn tas till regionernas olika förutsättningar.

För Region Gotland är frågor som kompetensförsörjning, små patientunderlag och begränsad organisatorisk kapacitet avgörande faktorer. Därtill tillkommer ö-läget som innebär dyrare resor med få alternativa färdmedel. Nya lagkrav och statliga styrmedel måste därför kombineras med realistiska krav, nationellt stöd och full finansiering.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse hälso- och sjukvårdsförvaltningen daterad 2026-09-23

Yttrande hälso- och sjukvårdsnämnden daterad 2026-10-22

Remiss. Socialdepartementet inkom 2026-06-23

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Anna Nergårdh
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Skickas till

Socialdepartementet